Ὁμιλία
τῆς Α.Θ.Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ. κ. Βαρθολομαίου
κατά τήν Θείαν Λειτουργίαν
ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Παναγίας Σουμελᾶ Πόντου
(15 Αὐγούστου 2014)

* * *

Θεοφιλέστατοι ἀδελφοί καί συλλειτουργοί,
Ἐντιμότατε κ. Πρόξενε τῆς Ἑλλάδος,
Εὐλογημένοι προσκυνηταί, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν τῇ στοργικῇ ἀγάπῃ τῆς κοινῆς Μητρός μας Παναγίας τῆς Σουμελιώτισσας,

Κατά τήν ἐπίγεια ζωή μας ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι ζητοῦμε πάντοτε κάτι τό θαυμαστό, κάτι τό ἐξαιρετικό, κάτι τό μοναδικό. Μέσα στήν ἀτέρμονα αὐτή προσπάθεια τῆς ἀναζητήσεως τοῦ ἰδανικοῦ, πιστεύουμε πολλές φορές ὅτι θά βροῦμε τήν καταξίωσι τῆς ζωῆς μας στά μεγάλα, στά θαυμαστά τοῦ κόσμου τούτου, στήν δόξα, στίς τιμές, στίς ἐπιτυχίες. Καί ἐνῷ ἐμεῖς συνεχίζουμε τήν ἀναζήτησι, τό ζητούμενον, ἡ «δωρεά τοῦ Χριστοῦ», εὑρίσκεται κοντά μας, ὄχι ὡς κάτι τό μέγα καί ὑπερφυσικόν, ἀλλά ὡς «φωνή αὔρας λεπτῆς» (Γ' Βασιλ. 19,12).

Μιά τέτοια φωνή «αὔρας λεπτῆς», ἀνεπαίσθητος ἴσως εἰς τούς πολλούς, βιωματική ὅμως καί ἐμπειρική γιά μᾶς τούς πιστούς, εἶναι καί τό προσκύνημά μας αὐτό καί ἐφέτος –γιά πέμπτη χρονιά- στήν Χάρι τῆς Παναγίας. Ὅπως τήν ζοῦμε σήμερα εἰς τό Ὄρος τοῦ Μελᾶ, ἐδῶ στό κέντρο, τήν Ἱερά αὐτή Μονή τῆς Παναγίας, καί στήν περιφέρεια, σέ ὁλόκληρο τόν Πόντο, ὁ ὁποῖος ἐτιμήθη ἀπό μάρτυρας, ὁσίους, δικαίους, ἁγίους, ἡ δέ μαρτυρία του, μαρτυρία Ὀρθοδόξου χριστιανικῆς ἐν πίστει ζωῆς, ἐξῆλθεν εἰς πᾶσαν τήν γῆν, καί καταυγάζει μέχρι σήμερα ὄχι μόνον τούς ἁπανταχοῦ ἀπογόνους τῶν εὐλαβῶν Ποντίων, ἀλλά καί ὁλόκληρη τήν Ὀρθόδοξη Οἰκουμένη.

Ζῶντες μέσα εἰς τό καθημερινό καμίνι τῶν θλίψεων τῆς ζωῆς, κατά τήν ἰδιαιτέρως φλογισμένη αὐτή περίοδο τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, καί μάλιστα στήν περιοχή μας, αἰσθανόμεθα αὐτή τήν

λεπτή αὔρα τῆς Χάριτος, ὅπως τότε ἡ προσευχομένη καρδία τοῦ βασιλέως Θεοδώρου Λασκάρεως, προσευχόμενοι καί ἡμεῖς μαζί του καί μαζί μέ ὅλες τίς γενεές τῶν Ποντίων.

Ἡ Μονή τῆς Παναγίας Σουμελᾶ παραμένει ἐπί δεκαέξ αἰῶνες τό σύμβολον τῶν ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης Ποντίων, ἀπό τό ἔτος 386, ὅταν οἱ Ὅσιοι Βαρνάβας καί Σωφρόνιος ὡδηγήθησαν, κατά ἀποκάλυψιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, στίς ἀπάτητες αὐτές βουνοκορφές, καί ἵδρυσαν τό ἱερό καί θαυμάσιο τοῦτο συγκρότημα, σάν ἀητοφωλιᾶ, ὅπου ἡ Χάρις τῆς Παναγίας τῆς Σουμελιώτισσας ἐνεργεῖ θαυματουργικά, παρά τίς περιστάσεις καί τό ἄστατον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καί ὅπου κτυπᾷ ἀνά τούς αἰῶνας ἡ καρδιά τῶν Ποντίων ἀδελφῶν μας.

Ἡ Μονή αὐτή εἶναι ἕνα ζωντανό ἱστορικό θησαυροφυλάκιο. Ξυπνᾶ μνῆμες καί γεγονότα αἰώνων τοῦ Γένους τῶν Ὀρθοδόξων καί τοῦ ἰδικοῦ μας εὐσεβοῦς Γένους τῶν Ρωμαίων. Ὁ Ὀρθόδοξος λαός τοῦ Πόντου ζυμώθηκε καί ταυτίσθηκε μέ τήν Μονή τῆς Παναγίας, καί αὐτήν ἔβλεπε μπροστά του σέ κάθε σημαντική στιγμή τῆς ζωῆς καί τῆς πορείας του, ὅπως τό μαρτυρεῖ ἡ ποντιακή ψυχή μέ τό χαρακτηριστικό τετράστιχο: «Ἐμέν Κρωμέτε λέγνε με, Κανέναν κι φογοῦμαι. Σή Σουμελᾶν τήν Παναγιάν θά πάγω στεφανοῦμαι!».

Στήν ἱστορία της ἡ Μονή ἀντιμετώπισε πολλά παλιρροϊκά κύματα. Ἡμέρες δόξης καί συμφορῶν, χαρᾶς καί καταστροφῶν, δοξολογίας καί δακρύων καί αἵματος. Δέν ἔπαυσε ὅμως ποτέ νά εἶναι γιά τούς Χριστιανούς «οἶκος Θεοῦ καί πύλη τοῦ οὐρανοῦ». Γι᾽ αὐτό καί ἑλκύει διά μέσου τῶν αἰώνων πιστούς «ἐκ θαλάσσης, καί Λίβα, καί Βορρᾶ, καί ἀπό Ἀνατολῶν». Γι᾽ αὐτό εἴμαστε κι᾽ ἐμεῖς σήμερα μέσα στίς ἁγιασμένες αὐλές της –κι᾽ ἄς μήν ἔχῃ ἡγούμενο καί καλογήρους νά μᾶς ὑποδεχθοῦν, ἄς μήν ἔχῃ καμπάνα νά χτυπᾷ καί νά ἀντιλαλῇ στά γύρω βουνά. Ἐμεῖς «οἴδαμεν ὅτι ἔστι Κύριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ». Καί εἶναι καί σήμερα –ναί καί σήμερα- «πλήρης δόξης ὁ οἶκος Κυρίου» οὗτος. Κι᾽ ἐμεῖς, ἐντός αὐτοῦ, «φαιδρῶς πανηγυρίζομεν καί ᾄδομεν γηθόμενοι ἐκείνης τήν Κοίμησιν». Εἶναι ἔτσι ὅλα αὐτά, ὄχι μέ τήν κοινή, τήν ἀνθρώπινη, τήν κοσμική λογική, κατά τήν ὁποία ἐδῶ ὑπάρχει μόνο παρελθόν, μόνον ἐρήμωσις, ἀλλά μέ τήν δική μας «θεόπνευστη λογική». Γιά μᾶς «νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὅροι».

Ἡ ἐρήμωσις τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μονῆς πρίν ἀπό ἐννέα δεκαετίες, ὅταν ὁ ὀρθόδοξος λαός πῆρε τόν δρόμο τῆς προσφυγιᾶς καί μέσα εἰς

τήν καρδιά του σάν ἀτίμητο φυλακτό μίαν εἰκόνα, ἦταν μιά ἁπλῆ «κοίμησις», καί ὄχι θάνατος. Τήν ζωή, τήν ἱστορία, τήν προσφορά τῆς Μονῆς αὐτῆς οὔτε οἱ χρόνοι, οὔτε οἱ καιροί, οὔτε τά ἀνθρώπινα πάθη, οὔτε καί διάφορες κουστωδίες κατώρθωσαν νά ἐξαλείψουν. Οἱ πέτρες τῆς Μονῆς, οἱ βράχοι της, τό ἁγίασμά της, τά γύρω βουνά, ὅλα μιλοῦν γιά ἕνα θαῦμα, γιά φῶς καί ἀθανασία. Ὁ τόπος αὐτός εἶναι σύμβολον ἑνός ἄλλου κόσμου, μυστικοῦ, ἀοράτου, ἀνάρχου, ἀτελευτήτου, μέσα στόν ὁποῖο πληροῦται ἡ λειτουργική ὁμολογία μας «Ἅγιος εἶ καί πανάγιος, σύ (Πάτερ ἅγιε) καί ὁ μονογενής σου Υἱός καί τό Πνεῦμα σου τό Ἅγιον».

Ποταμός μέγας καί βουερός ζωῆς καί πίστεως ἀναβρύζει μέσα ἀπό τά βράχια αὐτά τοῦ Μελᾶ, καί μᾶς δροσίζει, «ὡς δρόσος Ἀερμών, ἡ καταβαίνουσα ἐπί τά ὄρη Σιών», μέσα στό κατακαλόκαιρο, καί πίνουνε νερό δροσερό οἱ ξερές καί διψασμένες ψυχές μας μέσα στήν αὐχμηρή σημερινή κοινωνία.

Μαζί μέ ὅλην τήν κτίσι καί ἐμεῖς σήμερα, οἱ ἐφετεινοί προσκυνηταί τῆς Σουμελᾶ, ὁμοῦ μετά πάσης ψυχῆς χριστιανῶν ὀρθοδόξων, Ποντίων τήν καταγωγήν καί μή, παρακατατιθέμεθα πᾶσαν τήν ζωήν καί τήν ἐλπίδα μας εἰς τόν Κύριον, καί παρακαλοῦμεν καί δεόμεθα καί ἱκετεύομεν τήν Παναγία Μητέρα Του, μέ τήν καρδιακή ἱκεσία τοῦ Ποντίου Ἐπισκόπου Ἀμορίου Παύλου: «Ἀδίκων λύτρωσαι ἡμᾶς χειρῶν, ... Κόρη Θεόνυμφε, πᾶσαν γάρ ἐθέμεθα τήν προσδοκίαν ἡμῶν ἐν Σοί, μή αἰσχυνθείημεν, καθικετεύομέν Σε». «Μή ἐπιλάθου τῶν πιστῶς ἑορταζόντων τήν παναγίαν σου Κοίμησιν» καί «πρέσβευε ἀδιαλείπτως Θεῷ δωρηθῆναι τῇ οἰκουμένῃ εἰρήνην καί τό μέγα ἔλεος». Διότι ὑπερεπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία. Καί ἡ ὀργή. Καί ἡ αἱματοχυσία. Ἐγγύς ἡμῶν καί πορρωτέρω. Διʼ αὐτό καί χρειαζόμεθα περισσότερον παρά ποτέ τήν εἰρήνην τοῦ Υἱοῦ Της τήν πάντα νοῦν ὑπερέχουσαν.

«Εἰρήνην εἶπεν ὁ Χριστόν –καί οὗλʼ οἱ ἀγγέλʼ ἐντάμαν.
Ἐγάπην θέλʼ ἀοῦτο ἡ γῆν, -κανεῖτε ἀτόσον κλάμαν».

Ἀδελφοί καί τέκνα,

Σήμερα, τῆς Παναγίας, ἀπό ἐδῶ ἀπό τόν «μεγάλον καί εὐδαίμονα» Πόντον, ἐπεκτεινόμεθα νοερῶς καί ἀγκαλιάζουμε καί ἀσπαζόμεθα καί εὐλογοῦμε μέ πατρική στοργή τούς ἁπανταχοῦ Ποντίους, τούς

εὐσεβεῖς, τούς ἐργατικούς, τούς φιλότιμους, μέ τήν πλουσία πολιτιστική κληρονομιά τους: τά μέλη τῆς Παμποντιακῆς Ὁμοσπονδίας, ἡ ὁποία ἐκπροσωπεῖται σήμερα ἐδῶ· τούς ἐν Ἀμερικῇ Ποντίους, οἱ ὁποῖοι ζήτησαν γι᾽ αὐτές τίς ἅγιες ἡμέρες -καί τούς στείλαμε- τήν εὐχήν τῆς Μητρός Ἐκκλησίας· τούς πανηγυριστάς εἰς τήν Καστανιά Ἡμαθίας καί ἰδιαιτέρως τούς νέους, οἱ ὁποῖοι πρό ἡμερῶν ἐπραγματοποίησαν ἐκεῖ τό «Συναπάντημα Νεολαίας Ποντιακῶν Σωματείων»· ἀκόμη, τόν χορευτικό ὅμιλο Ποντίων Κοζάνης, ὁ ὁποῖος ἀξιεπαίνως ἐπιδιώκει νά καθιερώσῃ ἕνα ἐτήσιο διήμερο φεστιβάλ παραδοσιακῶν χορῶν. Εὐλογοῦμε τόν Παντελῆ, τόν Βασίλη καί τόν Παναγιώτη πού ἦλθαν ἀπό τή Θεσσαλονίκη, σχεδόν 2000 χιλιόμετρα, μέ τά ποδήλατά τους. Χαιρετίζουμε τούς σκορπισμένους στά πέρατα τοῦ κόσμου ἀπογόνους τῶν κατοίκων τῆς Ἀργυρούπολης, τῆς Σάντας, τῆς Κρώμνης, τῆς Ἵμερας, τῶν Σουρμένων, καί ὅλα ἀνεξαιρέτως τά Παρχαροπούλια. Ὅλοι αὐτοί οἱ ἀδελφοί μας πόσο θά ἤθελαν νά εἶναι σήμερα μαζί μας ἐδῶ, εἰς τό Παλλάδιον τοῦτο τῶν ἁπανταχοῦ Ποντίων! Καί ἀσφαλῶς, εἶναι νοερῶς μαζί μας. Ἐμεῖς τούς στέλνουμε ἐγκαρδίως «χαιρετίας» ἀπό τά μέρη τους, ἀπό ἐδῶ ὅπου ἀναπαύονται ἀμέτρητοι πατέρες καί πρόγονοί τους.

Εἶπε κάποιος ὅτι «ἡ ἐξορία δέν εἶναι μόνο πού σέ διώχνουν ἀπό τήν πατρίδα σου. Σέ ἐξορίζουν καί ἀπό τόν ἴδιο τόν ἑαυτό σου». Ἔ, λοιπόν, αὐτό δέν συνέβη μέ τούς Ποντίους οἱ ὁποῖοι ἀναγκάστηκαν πρίν ἀπό 90 χρόνια νά ξεριζωθοῦν ἀπό τίς ἐδῶ προαιώνιες ἑστίες τους μέ πόνο, αἷμα καί δάκρυ. Αὐτοί δέν ἐξορίστηκαν ἀπό τόν ἑαυτό τους. Αὐτοί ἔμειναν αὐθεντικοί καί γνήσιοι. «Μετέφεραν μέ τήν ψυχή τους τόν πολιτισμό τους» -ὅπου κι᾽ ἄν πῆγαν. Κράτησαν ζηλότυπα μέσα τους ὅ,τι πιό πολύτιμο, πιό ἅγιο, πιό ἱερό, πιό ὄμορφο, πιό ὑψηλό, πιό τίμιο κληρονόμησαν ἀπό τούς ἡρωϊκούς προγόνους των. Καί ὄχι μόνον τά κράτησαν ἀλλά καί τά μετέδωσαν στά παιδιά καί στά ἐγγόνια τους. Ἀπό γενεά σέ γενεά. Μέσα στήν Ἑλλάδα, ὅπου κυρίως ἐγκατεστάθησαν φεύγοντας ἀπ᾽ ἐδῶ, ἀλλά καί στή διασπορά –παντοῦ. Καί παντοῦ πρόκοψαν, διέπρεψαν, διεκρίθησαν· διότι πίστεψαν καί πιστεύουν στή θρησκεία τῶν πατέρων τους καί στά ἰδανικά τοῦ Γένους μας.

Εὐχαριστοῦμε ἐσᾶς, ἀγαπητοί, πού ἤλθατε ἐφέτος μαζί μας συνέκδημοι καί συμπροσκυνηταί καί συμπανηγυρισταί, καί συλλειτουργοί ἐσεῖς, ἅγιε Δέρβης κ. Ἰεζεκιήλ ἀπό τήν μακρυνή Αὐστραλία, καί

ἐσεῖς, ἅγιε Σιεμιατίτσε κ. Γεώργιε ἀπό τήν Πολωνία. Ἐκτιμοῦμε βαθύτατα τήν ἀδελφική προθυμία σας καί τόν κόπο σας.

Καί τώρα ἐσεῖς, «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε, σή Σουμελᾶν τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τό σῶμα· καί σύ Υἱέ καί Θεέ μου, παράλαβέ μου τό πνεῦμα». Ἀμήν.